



Na Sveučilišnom trgu prvih godina 20. stoljeća

IZ STAROG I NOVOG ZAGREBA Izdanje: Muzej grada Zagreba 1968.

Osim tradicionalnog izdanja »Iz starog i novog Zagreba« publiciranog po prvi put godine 1957, zatim 1960, 1963. i posljednjeg 1968, Muzej grada Zagreba nastojao je uvijek održati kontinuiranu djelatnost na stručnim edicijama. Tako je pored štampanja knjige dr. Lelje Dobronić »Stare numeracije u gradu Zagrebu«, ustanovljena edicija »Mala serija«, unutar koje su publicirana slijedeća djela i dokumenti »Slike Zagreba od 16 — 19. stoljeća« (dr. Franjo Buntak). »Spomenici i spomen-ploče u čast učesnika i događaja NOB na području grada Zagreba« (Dušan Korać). »Zagrebački graditelj Janko Jambršak« (dr. Lelja Dobronić), »Zaboravljeni zagrebački graditelji« (dr. Lelja Dobronić), te izvore »Povijesni spomenici grada Zagreba«, XVIII, zatim »Zapisnici gradskih sjednica od 1604 — 1700«, »Povijesni spomenici grada Zagreba« XIX, »Spisi o gradskim kmetovima 1615 — 1665« i »Knjiga gradskih prihoda i rashoda 1614—1669«.

Vrijednost i dragocjenost ove izdavačke prakse je višestruka. O tome u četvrtoj knjizi »Iz starog i novog Zagreba« objavljenog 1968. godine u povodu 60-godišnjice osnutka Muzeja grada Zagreba, direktor Muzeja dr. Franjo Buntak kaže slijedeće: »Nije se, nažalost, ostvarila naša želja, koja je postojala već u samom početku izdavanja ove edicije, da ona izlazi redovito u manjem vremenskom rasponu. Prošle su, naime, već četiri godine otkako je izašla treća knjiga. Tako dugom zastoju krive su razne poteškoće. Suradnika bi bilo uvijek, no oni kao poticaj za rad moraju imati izvjesnu sigurnost da će rezultati njihova rada biti štampani. Pojedinci, objelodanjuju svoje radove i na drugim mjestima, ako u času, kad su ih dovršili, nema izgleda, da će u dogledno vrijeme izaći ovaj zbornik, premda bi vjerojatno mnogi htjeli da im radovi o Zagrebu budu publicirani na njegovim stranicama. To bi bilo i vrlo korisno, jer bi na taj način ostali na okupu u specijalnoj ediciji o Zagrebu, umjesto rastepeni po raznim časopisima i novinama. Trebat će stoga ubuduće nastojati da se savladaju financijske i sve ostale poteškoće i ostvare mogućnosti za što redovitije iz-

laženje zbornika. Za stvar je svakako korisno što se prilikom dodjeljivanja sredstava na nadležnim forumima ima u vidu da zbornik »Iz starog i novog Zagreba« nije samo edicija ovoga muzeja, već prvenstveno edicija grada Zagreba. Uvjereni smo da kvaliteta dosadašnjih njegovih sadržaja opravdava mišljenje da bi zbornik morao redovito izlaziti, jer je to jedina publikacija u kojoj se objelodanjuju isključivo radovi o Zagrebu, rezultati naučnih istraživanja zagrebačke prošlosti.«

Zbornik sadrži dvadeset i dva znanstvena rada s područja povijesti Zagreba. Ove znanstvene teme kronološki zahvaćaju tematiku Zagreba od 11. stoljeća do naših dana. Ipak, većina se radova skoncentrirala na 19. i 20. stoljeće, dakle na vrijeme kada je Zagreb doživio dotada neviđeni urbanistički boom, spustivši se sa svojih historijskih jezgri Gradeca i Kaptola u dolinu da bi se protegao do i preko Save.

Zbornik sadrži slijedeće radove: Nada Klaić — »Neki problemi najstarije povijesti biskupsko-kaptolskog Zagreba i kraljevskog Gradeca«, Anđela Horvat — »O slučajnim nalazima s Medvedgrada«, Ivan Bach — »Zagrebački zlatari XV i XVI stoljeća«, Franjo Buntak — »Neki podaci o ekonomskim prilikama u Zagrebu u 17. stoljeću«, Marijana Schneider — »Likovni izvor za kulturnu povijest — zavjetne freske u Remetama«, Nada Kraus — »Prilog istraživanju građevnog razvoja zagrebačkog Gradeca u 18. stoljeću«, Zlatko Herkov — »Tajna bratovština odvjetnika u starom Zagrebu i njezin osnivač Franjo Kušević«, Vanda Ladović — »O baroknoj plastici iz crkve sv. Marka«, Ivan Bach — »Satovi s oznakama zagrebačkih urara u Muzeju grada Zagreba«, Marija Šercer — »Zagrebačke cehovske tablice«, Ivan Bach — »Žigovi četvorice zagrebačkih zlatara godine 1829«, Ladislav Šaban — »Počeci Hrvatskog glazbenog zavoda (1827—29)«, Anka Simić-Bulat, — »Četiri minijature Ivana Zachea«, Milica Stilić — »Tri Francuza o Zagrebu u XIX stoljeću«, Lelja Dobronić — »Zgrade i pogoni nekih zagrebačkih tvornica 19. stoljeća u očima suvremenika«, Miroslava Despot — »Nekoliko po-

dataka o postanku tvornice duhana u Zagrebu 1869«, Franjo Buntak — »Zagreb u 1907. godini«, Mira Kolar-Dimitrijević — »Djelovanje Božidara Adžije na kulturno-prosvjetnom uzdizanju zagrebačkih radnika«, Gordana Vlačić — »Prilog historiji zagrebačke organizacije SKOJ-a«, Ivan Jelić — »Demonstracije u Zagrebu 1939—41«, Nikola Radačić — »Savjetovanje KPJ u Zagrebu početkom svibnja 1941« i Narcisa Lengel — »Pregled djelovanja SKOJ-a u Zagrebu 1941—45«.

Raspon tema ovog zbornika je doista zavidan. Knjiga je kompletirana s bogatim i informativnim fotomaterijalima. Za arhitekta su posebno interesantni prilozi Nade Kraus, Nade Klaić, Lelje Dobronić, Miroslava Despot i F. Buntaka.

Rad N. Klaić raspravlja najstariju povijest dvojnog grada Kaptola i Gradeca, L. Dobronić i M. Despot obrađuje interesantno razdoblje pojave prvih tvornica, tvorničara i poduzetnika, kao vjesnika novog vremena u Zagrebu u drugoj polovini 19. stoljeća, a F. Buntak daje vrlo zanimljiv i plastičan presjek kroz Zagreb 1907. godine, sa nizom raznovrsnih podataka. Zanimljiv je i prilog N. Kraus istraživanju urbanističkih mijena u Gradecu 18. stoljeća, kada je došlo do intenzivne barokizacije srednjovjekovne prostorne strukture zagrebačkog Gradeca.

Svaki rad ima kratki rezime na jednom od tri strana jezika (njemački, francuski, engleski). Mo-

žda bi iz sasvim praktičnih razloga bilo podesnije da je rezime objedinjen, ili pak da se priredi na dva ili tri jezika istodobno.

Inače, svaki onaj koji voli i interesira se za povijest grada u kojem živi ovdje može naći zanimljivosti počevši od kvalitetnih fotografija, koje govore i o jednoj zauvijek nestaloj atmosferi i štimungu, pa do verbalnih cveba jednog prohujalog i nepovratnog vremena.

ANTOANETA PASINOVIĆ



Palača s kavanom »Corso« na uglu Ilice i Gundulićeve ulice građena 1907. godine

Pasinović, Antoaneta. Iz starog i novog Zagreba : Izdanje: Muzej grada Zagreba 1968. // Čovjek i prostor. 16, 194(1969), str. 20.